

ning, men Mangel paa Dmgang med os, som vide Noget, og den Fremgangsmaade, som er brugt mod os. Enkelte, som have hengivet os til at tale med dem, har gjort sin Skade, men Talen har gjort sin Gavn. Jeg har levet i Lande, hvor man gjorde en sort Kreds paa Kortet for at vise, at der havde Underviisningen ingen Magt, men hvad havde da Magt der? den Underviisning, som udgik fra det levende Ord, fra Folk, som levede imellem Almuen, og som vidste Noget. Og jeg har levet i andre Krde, hvor Underviisningen var daglig, som Haandværkerne i en travl Virksomhed, og hvor Alle vidste Lidt og kunde meget Lidt. Det er den Forskel, som der er mellem den Underviisning, der kun er som et daarligt Sommerandsværksted, og den Underviisning, som gaar frem af et Samliv med dygtige Kræfter. Kun den sidste er det, der i Virkeligheden bærer Frugter hos Almuen. Det er ikke Almuens Natur, og endnu mindre stemmende med dens Stilling at kunne lære at erhverve sig Kundskab gjennem Bøger, den skal erhverve sig den i Livet, og i Dmgang med andre Folk. Men skal Bogen frugte, saa maa den rækkes ud til dem, som kunne tage imod Befrugtelse og udbrede den videre, og det vil efterhaanden ske, naar vi rykke ved den falste Bygning, der er bygget op mere til Bequemmelighed end til Nytte, og see at faae et andet Grundlag for den, og naar da saavel Præster som Skolelærere vide, at naar de ikke have bragt Børnene til at vide Noget inden en vis Alder, saa vil det falde haardt at faae dem til at vide noget, og naar navnlig Præsterne ere sig fuldkommen bevidste, at naar de skulle bringe Børnene til at blive i Folketirken og at disse imellem deres 14de og 15de Aar skulle aflægge offentlig Vidnesbyrd paa, at de ere værdige til at indlemmes i Kirken, saa maae de tidlig færdes med dem, og da ville de beslutte sig paa en ganske anden Virksomhed, og som Følge deraf komme til et bedre Resultat, end hidtil har været Tilfældet.

P. Hansen: Jeg kan i det Væsentlige tiltræde dette Lovforslag. Der er noget med Hensyn til Udskrivningen af Skolen, som maaskee kunde behøve nogen Endring; men det kan jo nok tilveiebringes ved 2den Behand-

ling; jeg kan saaledes ikke tiltræde ubetinget, at Brevet skal udskrives af Skolen, naar det er 14 Aar, uden Hensyn til om det stadigt har søgt Skolen eller det er kommet saavidt, at de virkelige Foresatte kunne skjønne, at det ikke let kan bringes videre. Jeg mener altsaa, at det maa tages i Betragtning om Forældrene have afholdt Børnene fra Skoleunderviisningen, og hvis dette er Tilfældet, at det kan skjønnes, at Børnene kunne gaae videre, saa maatte de virkelig tilholdes at lade Børnene gaae lidt længere, saa var det en retfærdig Straf for Forældrene, fordi de ikke have fuldbyrdet denne kristelige Pligt imod deres Børn, det vil sige dem, som have tilstrækkelig Raad dertil, i modsat Fald vil jo Kommunen komme dem til Hjælp. Med Hensyn til de Børn, som have opnaaet en tilstrækkelig Kundskab, som de Foresatte kunne ansee for antagelig, vilde jeg finde, at det er en Billigheds- og Retfærdighedsløn, fordi at dette Barn er gaaet videre, mange Gange ved Forældrenes medvirkende Hjælp, at det udfreves, naar det er 13 Aar; thi det er ikke uden Exempel, og mange have vistnok bragt det i Erfaring, at selv usormuende Forældre have Børn, der opnaae et vist Maal af Underviisningsgrad førend mange andre, s. Ex. Gaaardmandsklassen, ikke fordi jeg troer, at deres Børn ere mere oplagte til at lære, men fordi disse Forældre have et mere stillestående Arbejde indenfor Husets Døre, saaledes at Hustruens eller Fadrens selv, især naar han har et Haandværk, som ikke udspreder synderligt, kan yde sine Børn en større Opmærksomhed og forberede dem bedre til Skolen; de Børn, som saaledes ved Forældrenes Hjælp og naar de ere uformuende tillige have naaet en Underviisningsgrad, som de vedkommende Foresatte erkjende at være antagelig, maatte som et Slags Belønning kunne blive udfrevede af Skolen noget før end nu skeer. Hvis jeg ikke seiler meget, saa er det blevet betydet Sogneforstanderskaberne, at deres Fordringer om at faae Børn udfrevede af Skolen i en tidligere Alder end Confrimationsaaret, er uberettiget, altsaa mener jeg, det var godt, at de kunde blive udfrevede, naar de vare 13 Aar, naar de vedkommende Foresatte fandt, at de havde antagelige Kundskaber; dog vilde jeg